

Centraal Planbureau

CPB Notitie | 23 september 2013

Ex-ante budgettaire effecten tegenbegroting 2014 ChristenUnie

Op verzoek van de ChristenUnie

Centraal Planbureau

CPB Notitie

Centraal Planbureau
Van Stolkweg 14
Postbus 80510
2508 GM Den Haag
T (070)3383 380
I www.cpb.nl

Contactpersoon
Daniël van Vuuren

Aan: Tweede Kamerfractie ChristenUnie

Datum: 23 september 2013
Betreft: Ex ante budgettaire effecten tegenbegroting ChristenUnie

In de tegenbegroting voor 2014 verlicht de ChristenUnie de EMU-relevante lasten met 2,4 mld euro. Met name de lasten op inkomen en arbeid, voor zowel bedrijven als voor gezinnen, worden verlaagd. De lasten op milieu worden juist verhoogd. De niet-EMU-relevante lasten worden verlaagd met 0,6 mld euro. De partij trekt 1,7 mld euro uit voor extra collectieve uitgaven, met name aan de sociale zekerheid, de zorg en ontwikkelingssamenwerking. De partij buigt 1,1 mld euro om, vooral op de sociale zekerheid en het onderwijs. De ChristenUnie laat het EMU-saldo in 2014 ex ante met 3,0 mld euro (0,5% bbp) verslechteren ten opzichte van de MEV. De ChristenUnie beperkt de hypotheekrenteaftrek verder en versnelt de fiscalisering van de AOW, wat na 2014 leidt tot een verbetering van het EMU-saldo.

1 Inleiding

Het CPB heeft op verzoek van ChristenUnie de ex ante budgettaire effecten in 2014 van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2014 bezien. Uitgangspunt vormen de kabinetsvoorstellen in de Miljoenennota 2014, zoals deze door het CPB in de MEV 2014 zijn verwerkt.[1]

Wijzigingsvoorstellen in de tegenbegroting worden afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid. Het terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering. Deze notitie presenteert zoals gebruikelijk alleen de ex ante budgettaire effecten voor 2014.[2] Voor berekeningen van de korte termijn macro-economische en koopkrachteffecten ontbreekt de tijd.[3] De rapportage richt zich op

[1] Zie paragraaf 3.3 in CPB, 2013, *Macro Economische Verkenning 2014*.
[2] Directe in- en uitverdieneffecten via de belastingen worden in de doorrekening dus niet meegenomen. Deze kunnen in de praktijk substantieel zijn. Zo zal het instellen van een nullijn minder geld opleveren dan het ex ante bedrag, omdat ambtenaren dan minder belasting betalen. Evenzo zal het terugdraaien van de nullijn uiteindelijk minder geld kosten dan het ex ante bedrag, omdat een inverdieneffect via de belastingen plaatsvindt.
[3] Budgettair neutrale koopkrachtmaatregelen worden in deze doorrekening dus niet meegenomen.

maatregelen met een budgettair beslag van minimaal 50 mln euro in 2014.[4] Daarnaast worden door de partij aangemelde 'structurele hervormingen' vermeld. Dergelijke maatregelen kennen in 2014 in de regel slechts een beperkt budgettair beslag. Dat kan in de jaren na 2014 oplopen.

Een tegenbegroting bestaat uit een aantal wijzigingvoorstellen op de plannen van het kabinet. Bij de analyse is mede gekeken naar de uitvoerbaarheid van de plannen per 1 januari 2014, indien het kabinet de wijzigingen zou overnemen. Gezien de korte voorbereidingstijd tot 1 januari 2014 betekent dit, dat mogelijk niet alle plannen van ChristenUnie in de analyse van de tegenbegroting worden meegenomen. De uitvoerbaarheid van een snelle introductie van nieuwe belastingen is in deze doorrekening niet zwaar getoetst.

2 Wijzigingsvoorstellen

Deze paragraaf geeft een gedetailleerd overzicht van de door ChristenUnie voorgestelde maatregelen en hun effecten op de overheidsfinanciën. De bedragen zijn ex ante, in prijzen 2013 en betreffen allemaal afwijkingen ten opzichte van het basispad zoals weergegeven in de MEV 2014.[5] Maatregelen die kabinetsbeleid terugdraaien zijn te herkennen aan de benaming 'Terugdraaien: ...'.[6]

2.1 Ombuigingen

ChristenUnie buigt 1,1 mld euro om op de collectieve uitgaven. Tabel 1 geeft een overzicht.

Milieu

- De ChristenUnie doet geen eenmalige bijdrage aan het revolverend fonds energiebesparing. Dit leidt tot een beperkte ombuiging in 2014. (ChrU_608)

Onderwijs

- De ChristenUnie richt geen subsidieregeling op voor leerwerkplekken. Dit levert een besparing op van 0,2 mld euro. (ChrU_147)

[4] Deze numerieke ondergrens is evenals bij de doorrekening van de verkiezingsprogramma's ingesteld om de doorrekening binnen een korte periode mogelijk te maken, zie p. 4 in CPB, 2012, *Nadere informatie CPB-doorrekening verkiezingsprogramma's*, CPB Notitie, 31 mei 2012.
[5] Bedragen in tabellen lijken soms niet precies op te tellen. Dit heeft te maken met afronding op 0,1 mld euro.
[6] Voor deze maatregelen wordt niet de ondergrens van 50 mln euro gehanteerd omdat de budgettaire beslagen reeds bekend zijn.

Zorg

- De ChristenUnie verhoogt de eigen bijdrage voor Justiële JeugdInstellingen en Jeugdopvang. Opbrengst 0,1 mld euro. (ChrU_156)
- ChristenUnie vervroegt de beperking van topinkomens in de sectoren cure en care met 1 jaar. Ook worden de inkomens van medisch specialisten gemaximeerd op de Balkenendenorm. De opbrengst in 2014 is 0,1 mld euro. (ChrU_161)

Tabel 1 Ombuigingen in 2014, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Arbeidsvoorwaarden collectieve sector	**-**
Openbaar bestuur	**-**
Veiligheid	**-**
Defensie	**-**
Bereikbaarheid	**-**
Milieu	**0,0**
Terugdraaien: Extra bijdrage revolverend fonds energiebesparing (ChrU_608)	0,0
Onderwijs	**0,2**
Niet oprichten subsidieregeling leerwerkplekken (ChrU_147)	0,2
Zorg	**0,1**
Hogere eigen bijdrage JJI en Jeugdopvang (ChrU_156)	0,1
Beperken topinkomens medisch specialisten en bestuurders zorg (ChrU_161)	0,1
Sociale zekerheid	**0,6**
Bezuinigen kinderopvangtoeslag (ChrU_129)	0,3
Vermogenstoets kinderbijslag (ChrU_160)	0,2
Verminderen budget sectorplannen (ChrU_159)	0,2
Overdrachten aan bedrijven	**0,1**
Taakstelling subsidies (ChrU_146)	0,1
Internationale samenwerking	**0,1**
Niet oprichten revolverend fonds internationale samenwerking (ChrU_152)	0,1
Uitgaven overig	**-**
Totaal	**1,1**

Sociale zekerheid

- De ChristenUnie buigt 0,3 mld euro om op de kinderopvangtoeslag. (Chru_129)
- Vermogenstoets kinderbijslag: voor de kinderbijslag gaat een vermogenstoets gelden. Vanaf een vermogen van 80.000 euro boven het heffingsvrij vermogen in box 3 vervalt het recht op kinderbijslag. De besparing bedraagt 0,2 mld euro. (ChrU_160)

- De ChristenUnie bezuinigt 0,2 mld euro op het beschikbare budget voor sectorplannen in 2014. (ChrU_159)

Overdrachten aan bedrijven

- De ChristenUnie buigt 0,1 mld euro om op het gebied van subsidies. Het betreft een algemene subsidietaakstelling en gaat daarmee niet alleen om subsidies naar bedrijven, maar ook om subsidies naar bijvoorbeeld het maatschappelijke middenveld. (ChrU_146)

Internationale samenwerking

- De ChristenUnie richt geen revolverend fonds op voor investeringen in ontwikkelingslanden en buigt hierdoor 0,1 mld euro om in 2014. (ChrU_152)

2.2 Intensiveringen

ChristenUnie trekt 1,7 mld euro uit voor extra collectieve uitgaven. Tabel 2 geeft een overzicht.

Veiligheid

- De ChristenUnie trekt 0,1 mld euro uit voor extra uitgaven aan gevangenissen en de AIVD. (ChrU_106)

Defensie

- De ChristenUnie verhoogt de uitgaven aan defensie met 0,1 mld euro. (ChrU_164)

Bereikbaarheid

- De ChristenUnie intensiveert 0,1 mld euro in het Infrastructuurfonds en het Deltafonds gezamenlijk. (ChrU_107)

Milieu

- De uitgaven aan natuur worden niet tijdelijk verlaagd. De intensivering in 2014 bedraagt 0,1 mld euro. (ChrU_634)

Onderwijs

- De ChristenUnie zet 0,1 mld euro in voor scholen in krimpgebieden. (ChrU_115)

Zorg

- De ChrU verhoogt het budget op de dagbesteding en persoonlijke verzorging in de AWBZ met 0,2 mld euro. (ChrU_120)

Tabel 2 Intensiveringen in 2014, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Arbeidsvoorwaarden collectieve sector	**-**
Openbaar bestuur	**-**
Veiligheid	**0,1**
Intensivering in gevangenissen en AIVD (ChrU_106)	0,1
Defensie	**0,1**
Intensivering defensie (ChrU_164)	0,1
Bereikbaarheid	**0,1**
Intensivering Infrastructuurfonds en Deltafonds (ChrU_107)	0,1
Milieu	**0,1**
Terugdraaien: Temporisering intensivering natuur (ChrU_634)	0,1
Onderwijs	**0,1**
Scholen in krimpgebieden (ChrU_115)	0,1
Zorg	**0,2**
Verhogen budget WMO (o.a. dagbesteding) (ChrU_120)	0,2
Sociale zekerheid	**0,9**
Premiekorting werkgevers voor werknemers jonger dan 30 jaar (ChrU_149)	0,3
Afdrachtkorting (compensatie loondoorbetaling zieke werknemers) (ChrU_135)	0,3
Verhogen kinderbijslag (ChrU_131)	0,2
Verhogen kindgebonden budget (ChrU_130)	0,2
Overdrachten aan bedrijven	**-**
Internationale samenwerking	**0,2**
Verhogen budget ontwikkelingssamenwerking (ChrU_153)	0,2
Uitgaven overig	**0,0**
Totaal	**1,7**

Sociale zekerheid

- De ChristenUnie reserveert 0,3 mld voor een premiekorting voor werkgevers die werknemers jonger dan 30 jaar in dienst nemen. Omdat premiekortingen worden geboekt als een subsidie aan bedrijven is hier sprake van een intensivering van 0,3 mld euro. Deze maatregel resulteert in een niet-EMU-relevante lastenverlichting van dezelfde omvang. (ChrU_149)
- De ChristenUnie introduceert een afdrachtvermindering werkgevers ter compensatie van kosten in verband met loondoorbetaling aan zieke werknemers. Omdat afdrachtverminderingen worden geboekt als een subsidie aan bedrijven is hier sprake van een intensivering van 0,3 mld euro. Deze maatregel resulteert in een niet-EMU-relevante lastenverlichting van dezelfde omvang. (ChrU_135)
- De ChristenUnie intensiveert de kinderbijslag voor 0,2 mld euro. (ChrU_131)

- De ChristenUnie intensiveert het kindgebonden budget voor 0,2 mld euro. (ChrU_130)

Internationale samenwerking

- De ChristenUnie verhoogt de uitgaven aan ontwikkelingssamenwerking met 0,2 mld euro. (ChrU_153)

2.3 Lasten

ChristenUnie verlicht de EMU-relevante lasten netto met 2,4 mld euro. Tabel 3 geeft een overzicht van de fiscale maatregelen van de ChristenUnie. Het gaat hier om de beleidsmatige lastenontwikkeling op EMU-basis (blo). De verlichting is de resultante van een lastenverlichting van 1,0 mld euro voor bedrijven, een lastenverlichting van 1,7 mld euro voor gezinnen en een lastenverzwaring van 0,3 mld euro voor het buitenland. De niet-EMU-relevante lasten worden verlicht met 0,6 mld euro (zie Tabel 4).

Milieu

- Vliegbelastingen voor vracht en personen leiden tot een lastenverzwaring van 0,6 mld euro. (ChrU_110)
- De ChristenUnie verhoogt de aanschafbelasting op personenauto's (bpm). Dit levert een lastenverzwaring op van 0,5 mld euro. (ChrU_111)
- De ChristenUnie voert een energiebesparingsaftrek in om het isoleren van particuliere woningen te bevorderen. Deze maatregel is een lastenverlichting van 0,3 mld euro. (ChrU_112)
- Een belasting voor de verbranding van afvalstoffen verzwaart de lasten met 0,1 mld euro. (ChrU_108)
- De kolenbelasting wordt met 0,1 mld verhoogd in 2014 en niet afgeschaft vanaf 2016. Dit is een structurele lastenverzwaring. (ChrU_109, ChrU_632)

Inkomen en arbeid

- De ChristenUnie verlaagt de AOF/AWF-premie voor werkgevers met 1,4 mld euro. (ChrU_151, ChrU_163, ChrU_618)
- De belastingschijven en heffingskortingen in de loon- en inkomstenheffing worden niet bevroren. De lastenverlichting voor gezinnen is 1,0 mld euro. (ChrU_617)
- De ChristenUnie verlaagt de tarieven in de eerste drie schijven van de inkomstenbelasting. Dit betekent een lastenverlichting gezinnen van 0,9 mld euro. (ChrU_138)
- Fiscale subsidie eigen woning: de ChristenUnie beperkt de mogelijkheden om de hypotheekrentelasten in mindering te brengen op het belastbare inkomen. Dit doet zij door de som waarover de hypotheekrente in mindering mag

worden gebracht in 2014 tot 1 mln euro te beperken. Daarnaast beperkt de ChristenUnie het maximale belastingtarief voor de hypotheekrenteaftrek tot 50% in 2014.[7] In totaal verzwaart dit pakket maatregelen de lasten in 2014 met 0,4 mld euro. Dit bedrag zal verder oplopen vanwege de ingroei. (ChrU_158)

- De ChristenUnie verhoogt de algemene heffingskorting, waardoor de lasten voor gezinnen met 0,4 mld euro omlaag gaan. (ChrU_162)
- AOW-premie verder fiscaliseren: de AOW-premie wordt in 18 jaar tijd gefiscaliseerd. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,2 mld euro in 2014. Lagere inkomens, tot een aanvullend pensioen van 5.000 euro, worden gecompenseerd via een hogere inkomensafhankelijke ouderenkorting; dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,1 mld euro in 2014. Na 2014 loopt de per saldo lastenverzwaring verder op. (ChrU_133, ChrU_134)
- De ChristenUnie maakt de algemene heffingskorting voor gezinnen met jonge kinderen (0-5 jaar) op termijn weer volledig overdraagbaar. Dit is een lastenverlichting van 0,1 mld euro in 2014. (ChrU_136)
- Spaarloonregeling voor zorguitgaven: de spaarloonregeling wordt weer ingevoerd tot een fiscaal vrijgesteld bedrag van 613 euro per jaar. Van het gespaarde bedrag mogen toekomstige zorguitgaven worden gedaan. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,1 mld euro, aangenomen dat het gebruik van de regeling ongeveer de helft wordt van het gebruik van de oude spaarloonregeling. (ChrU_122)

Vermogen en winst

- De ChristenUnie voert een toeslag in binnen de dividendbelasting met als doel het bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemen. (ChrU_141)

Overig

- De tabaksaccijns wordt met 0,2 mld euro verhoogd en de accijnzen op alcohol, bier en wijn en de kansspelbelasting worden tezamen met 0,1 mld euro verhoogd. (ChrU_121)
- Het verlaagde btw-tarief voor renovatie en verbouwing van woningen blijft van kracht in 2014. Dit is een lastenverlichting van 0,2 mld euro. (ChrU_154)

[7] Zie voor verdere details Keuzes in Kaart 2013-2017 pag. 389, bullet ChrU_500.

Tabel 3 Lastenmutaties in 2014, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Milieu	**0,9**
Invoeren luchtvaartbelasting (ChrU_110)	0,6
Verhogen BPM (ChrU_111)	0,5
Energiebesparingsaftrek voor particulieren (ChrU_112)	-0,3
Invoeren afvalverbrandingsheffing op AVI (ChrU_108)	0,1
Verhoging kolenbelasting (ChrU_109, 632)	0,1
Inkomen en arbeid	**-3,4**
Verlagen AOF/AWF-premie (ChrU_151, 163, 618)	-1,4
Terugdraaien: Bevriezen belastingschrijven en heffingskortingen (ChrU_617)	-1,0
Verlagen inkomstenbelasting in eerste drie schijven (ChrU_138)	-0,9
Verder beperken hypotheekrenteaftrek (ChrU_158)	0,4
Verhoging algemene heffingskorting (ChrU_162)	-0,4
Fiscaliseren AOW (ChrU_133, 134)	0,1
Overdraagbaarheid algemene heffingskorting (ChrU_136)	-0,1
Zorgspaarregeling (ChrU_122)	-0,1
Vermogen en winst	**0,1**
Toeslag dividendbelasting (ChrU_141)	0,1
Overig	**0,1**
Verhoging accijns alcohol en tabak en kansspelbelasting(ChrU_121)	0,3
Verlenging laag tarief renovatie en verbouwing woning (ChrU_154)	-0,2
Totaal lastenmaatregelen (blo)	**-2,4**
w.v. gezinnen	-1,7
bedrijven	-1,0
buitenland	0,3

Niet-EMU-lastenontwikkeling

De niet-EMU-lasten dalen netto met 0,6 mld euro in 2014. De niet-EMU-lasten kunnen worden gezien als correctie op de lastenontwikkeling in 2014 op EMU-basis om tot de lastenontwikkeling te komen zoals die door gezinnen en bedrijven wordt ervaren. Intertemporele schuiven worden meegenomen omdat een lastenverzwaring in 2014 in deze gevallen (ten dele) wordt gecompenseerd door een lastenverlichting na 2014. De overige niet-EMU-lasten betreffen kosten voor bedrijven of gezinnen die het gevolg zijn van overheidsbeleid, maar geen directe gevolgen hebben voor het EMU-saldo.

- Een afdrachtkorting ter compensatie van loondoorbetaling van zieke werknemers is een niet-EMU-relevante lastenverlichting van 0,3 mld euro. (ChrU_135)
- Een premiekorting voor in dienst hebben van werknemers jonger dan 30 jaar is een niet-EMU-relevante lastenverlichting van 0,3 mld euro. (ChrU_149)

Tabel 4 Niet EMU-relevante lastenmutaties in 2014, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Zorg	-
Intertemporeel	-
Milieu	-
Sociale zekerheid (ChrU_135, 149)	-0,6
Overig	-
Totaal niet-EMU-lastenontwikkeling	**-0,6**

3 Ex ante effect EMU-saldo

De wijzigingsvoorstellen van ChristenUnie impliceren 1,1 mld euro aan ombuigingen op de collectieve uitgaven. Hiertegenover staan 1,7 mld euro aan intensiveringen. Daarnaast dalen de EMU-relevante lasten met 2,4 mld euro.

Tabel 5 Ex ante effecten op EMU-saldo

	mld euro	% bbp
Ombuigingen	1,1	
Intensiveringen	-1,7	
EMU-relevante lasten	-2,4	
Ex ante effect op EMU-saldo	-3,0	-0,5

In de Macro Economische Verkenning 2014, waarin de kabinetsvoorstellen uit de Miljoenennota zijn verwerkt, is een EMU-saldo van -3,3% bbp gerapporteerd voor 2014. Ex ante leiden de voorstellen van de ChristenUnie tot een verslechtering van dit saldo met afgerond 3 mld euro, ofwel 0,5% bbp. Het ex-post effect op het saldo, dus inclusief in- of uitverdieneffecten als gevolg van de macro-economische doorwerking van de maatregelen, is niet berekend.

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau
Van Stolkweg 14
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag
T (070) 3383 380

info@cpb.nl | www.cpb.nl

September 2013